

DEMENSUTREDNING I DET MÅNGKULTURELLA SAMHÄLLET

SveDem 2017

Rozita Torkpoor, Vårdutvecklare, leg. Sjuksköterska
Migrationsskolan, Kunskapscentrum demenssjukdomar
Skånes Universitets Sjukvård

DEMENSVÅRD FÖR UTRIKESFÖDDA!

Utredning

Flera undersökningar
Lägre MMSE poäng

Diagnos

Ålder vid demensdiagnos lägre
Flera psykiatriska diagnoser

Demensspecifik läkemedel

Färre antal behandlas

Neuroleptika

Flera som blir insatta

Kommunala bistånd

Färre som utnyttjar bistånd

Lindgren E, manuscript in preparation, 2017
Stevnsborg et al., *Journal of Alzheimer's Disease*, 2016
Segers et al., *Acta Neurologica Belgium*, 2013
Nielsen et al., *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 2011

Patient och tolk har inte samma dialekt.

att du repeterar det jag säger: Inga om, men eller varför.

Tolk: بدي تقول من دون ما تقول فيما لو أو أليش ما بدي اياك تستخدم هاي الكلمات

(Jag vill att du säger utan att säga inga om, men eller varför. Jag vill inte att du säga dessa ord.)

En uppgift som är svår att tolka och översätta.

Patient: ش ايه فيما ليش (Inga om varför)

Tolken låter bli att tolka allt, lägger sig i sakfrågan

Tolken är inte insatt i kontexten i test uppgiften.

Tolk: يعني بدها تحكي معك بس ما بس ما بدها اياك تقول انت لو أو ممكن في حال

(Dvs, hon vill prata med dig men hon vill inte att du säger om, kanske ifall)

Patient: يعني ما اقول (Dvs, ska jag inte säga)

Vårdpersonal tillåter tolk och patient prata utan att be om tolkning.

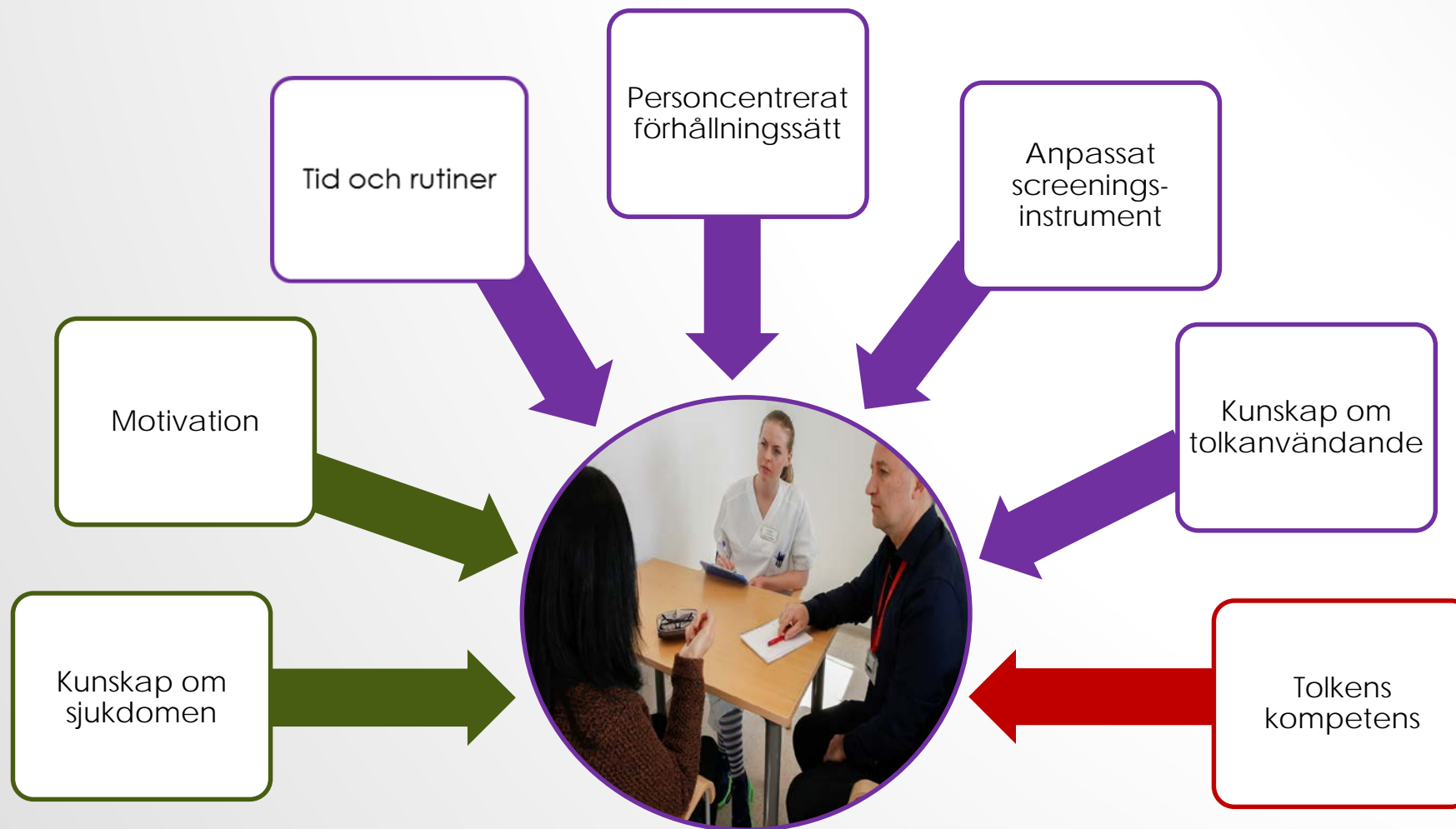
Vårdpersonal överlåter bedömningen till tolken.

ما تقول ... ifall, dessa ord)

Vårdpersonal: Hm?, Blev det rätt?

Tolk: Hm.

PERSONCENTRERAD UTREDNING GENOM TOLK

BASAL DEMENSUTREDNING

- Intervjuer med anhöriga (prio 1)
- Klocktest kombinerad med MMSE-SR (prio 2)
- RUDAS, till personer med annat modersmål eller annan kulturell bakgrund (prio 2)
- Strukturerad utredning av funktions- och aktivitetsförmåga (prio 2)
- CT-hjärna (prio 2)
- MoCA (prio 5)

RUDAS, ETT MÅNGKULTURELLT KOGNITIVT BEDÖMNINGSINSTRUMENT

Design:

- Lättare att översätta
- Minimal påverkan av antal utbildningsår
- Innehåller ingen tids- och platsorienteringsdel
- Mindre konfronterande
- Mer relaterat till vardagliga situationer
- Innehåller praktiska moment

RUDAS		Max Score
The Rowland universal Dementia Assessment Scale (RUDAS): A Multicultural Cognitive Assessment Scale Storey, Rowland, Basic Conforti & Dickson (2004). <i>International Psychogeriatrics</i> , 16 (1), 12-31		
Navn: _____ Cpr nr: _____ Dato: _____		
Opgave		Max Score
Hukommelse		
1. (Instruktion) Forestil dig, at vi skal ud at købe ind. Der er en liste over de varer, vi skal købe. Du skal prøve at huske på, hvilke varer, det er vi skal købe i forretningen. Når vi kommer frem til forretningen om ca. 5 minutter, spørger jeg dig, om du kan huske, hvilke varer det var, vi skulle købe. Du skal prøve at huske indkøbslisten for mig. The Mallarmingsolie, Æg, Søbe. Vær venlig at gentage indkøbslisten (Bed personen gentage listen 1 gang). (Hvis personen ikke gentager alle fire ord, gentages listen indtil personen har lovet alle ord og kan gentage dem. Gentag maksimum fem gange).		
Rumlig orientering		
2. Nu vil jeg bede dig vise mig/ulpege forskellige kropsdile. (Korrekt = 1). Stop når personen har 5 rigtige svar, da maksimum scoren er 5.		
(1) Vis mig din højre fod	1	
(2) Vis mig din venstre hånd	1	
(3) Rør ved din venstre skulder med din højre hånd	1	
(4) Rør ved dit højre øre med din venstre hånd	1	
(5) Peg på mit venstre knæ	1	
(6) Peg på min højre albue	1	
(7) Peg på mit venstre øje med din højre hånd	1	
(8) Peg på min venstre fod med din venstre hånd	1	5
Praxis		
3. Nu vil jeg vise dig en øvelse med mine hænder. Se på mine hænder og prøv at gøre det samme med dine. Du skal gøre det samme som mig. (Den ene hånd bytter på bordet og den anden med håndfladen fladt på bordet = skift samtidigt mellem disse stillinger). Gør det nu sammen med mig. Nu skal du prøve at forsvare i samme tempo, indtil jeg siger stop - ca. 10 sekunder. (Hvis øvelsen i et moderat gangtempo).		
Scoring		
Normal	= 2 (meget få fejl, hvis nogen overhovedet, selvkorrigeret, udlæres hurtigt, god opretholdelse)	
Delvist tilfredsstillende	= 1 (tydelige fejl, som forsøges korrigeret, forsøges opretholdt, dårligt synkroniseret)	
Medykket	= 0 (kan ikke gennemføre øvelsen, ingen opretholdelse, slet intet forsøg)	2
Figurkonstruktion tegning		
4. Prøv at tegne denne figur præcis, som den ser ud. (Hvis personen tegner på bagsiden) (Ja = 1).		
Scoring		
(1) Har personen tegnet figuren lodret op en firkant?		1
(2) Er alle ytre linier med i personens tegning?		1
(3) Er alle eksterne linier med i personens tegning?		1
		3

RUDAS, ETT MÅNGKULTURELLT KOGNITIVT BEDÖMNINGSINSTRUMENT

Minne, inlärning

Kroppsorientering, 5p

Praxis, 2p

Visuokonstruktion, 3p

Omdöme, 4p

Minne, återgivning, 8p

Språk, 8p

Total poäng: 30

RUDAS		Max Score
The Rowland universal Dementia Assessment Scale (RUDAS): A Multicultural Cognitive Assessment Scale Storey, Rowland, Basic Conforti & Dickson (2004). <i>International Psychogeriatrics</i> , 16 (1), 12-31		
Navn: _____ Cpri nr: _____ Dato: _____		
Opgave		Max Score
Hukommelse		
1. (Illustration) Forestil dig, at vi skal ud at købe ind. Der er en liste over de varer, vi skal købe. Du skal prøve at huske på, hvilke varer, det er vi skal købe i forretningen. Når vi kommer frem til forretningen om ca. 5 minutter, spørger jeg dig, om du kan huske, hvilke varer det var, vi skulle købe. Du skal prøve at huske indkøbslisten for mig. The Mallarmingsolie, Æg, Søbe. Vær venlig at gentage indkøbslisten (Bed personen gentage listen 5 gange). (Hvis personen ikke gentager alle fire ord, gentages listen indtil personen har lært alle ord og kan gentage dem. Gentag maksimum fem gange).		
Rumlig orientering		
2. Nu vil jeg bede dig vise mig/ulpege forskellige kropdele. (Korrekt = 1). Stop når personen har 5 rigtige svar, da maksimum scoren er 5.		
(1) Vis mig din højre fod	1	
(2) Vis mig din venstre hånd	1	
(3) Rør ved din venstre skulder med din højre hånd	1	
(4) Rør ved dit højre øre med din venstre hånd	1	
(5) Pøg på mit højre knæ	1	
(6) Pøg på min højre albue	1	
(7) Pøg på mit venstre øje med din højre hånd	1	
(8) Pøg på min venstre fod med din venstre hånd	1	5
Praxis		
3. Nu vil jeg vise dig en øvelse med mine hænder. Se på mine hænder og prøv at gøre det samme med dine. Du skal gøre det samme som mig... (Den ene hånd bytter på bordet og den anden med håndfladen fladt på bordet = skift samtidigt mellem disse stillinger). Gør det nu sammen med mig. Nu skal du prøve at forsvare i samme tempo, indtil jeg siger stop - ca. 10 sekunder. (Hvis øvelsen i et moderat gangtempo).		
Scoring		
Normal	= 2 (nægt få fejl, hvis nogen overhovedet, selvkorrigeret, undværs hurtigt, god opretholdelse)	
Delvist tilfredsstillende	= 1 (tydelige fejl, som forsøges korrigeret, forsøges oprethold, dårligt synkroniseret)	
Mislykket	= 0 (kan ikke gennemføre øvelsen, ingen opretholdelse, slet intet forsøg)	2
Visuokonstruktion tegning		
4. Prøv at tegne denne figur præcis, som den ser ud. (Hvis personen tegner på bagsiden) (Ja = 1).		
Scoring		
(1) Har personen tegnet figuren lodret op en firkant?		1
(2) Er alle ytre linier med i personens tegning?		1
(3) Er alle eksterne linier med i personens tegning?		1
		3

RUDAS, ETT MÅNGKULTURELLT KOGNITIVT BEDÖMNINGSINSTRUMENT

- Sensitivitet
- Specificitet
- Reliabilitet, **RUDAS-S**

Manualen för RUDAS-S
Nya screeningsinstrument

RUDAS The Rowland universal Dementia Assessment Scale (RUDAS): A Multicultural Cognitive Assessment Scale Storey, Rowland, Basic Conforti & Dickson (2004). <i>International Psychogeriatrics</i> , 16 (1), 12-31		
Navn: _____ Cpri nr: _____ Dato: _____		
Opgave	Max Score	
Hukommelse		
1. (Instruktion) Forestil dig, at vi skal ud at købe ind. Der er en liste over de varer, vi skal købe. Du skal prøve at huske på, hvilke varer, det er vi skal købe i forretningen. Når vi kommer frem til forretningen om ca. 5 minutter, spørger jeg dig, om du kan huske, hvilke varer det var, vi skulle købe. Du skal prøve at huske indkøbslisten for mig. The Mallarmingsolie, Æg, Søbe. Vær venlig at gentage indkøbslisten (Bed personen gentage listen 1 gang). (Hvis personen ikke gentager alle fire ord, gentages listen indtil personen har lært alle ord og kan gentage dem. Gentag maksimum fem gange).		
Rumlig orientering		
2. Nu vil jeg bede dig vise mig/udpege forskellige kropdele. (Korrekt = 1). Stop når personen har 5 rigtige svar, da maksimum scoren er 5.		
(1) Vis mig din højre fod	1	
(2) Vis mig din venstre hånd	1	
(3) Rør ved din venstre skulder med din højre hånd	1	
(4) Rør ved dit højre øre med din venstre hånd	1	
(5) Pøg på mit mit venstre knæ	1	
(6) Pøg på min højre albue	1	
(7) Pøg på mit venstre øje med din højre hånd	1	
(8) Pøg på min venstre fod med din venstre hånd	1	5
Praxis		
3. Nu vil jeg vise dig en øvelse med mine hænder. Se på mine hænder og prøv at gøre det samme med dine. Du skal gøre det samme som mig... (Den ene hånd bytter på bordet og den anden med håndfladen fladt på bordet = skift samtidigt mellem disse stillinger). Gør det nu sammen med mig. Nu skal du prøve at forvente i samme tempo, indtil jeg siger stop = ca. 10 sekunder. (Hvis øvelsen i et moderat gangtempo).		
Scoring		
Normal	= 2 (nægt få fejl, hvis nogen uretvedet, selvkorrigeret, udlæres hurtigt; god opretholdelse)	
Delvist tilfredsstillende	= 1 (tydelige fejl, som forsøges korrigeret, forsøges opretholdt, dårligt synkroniseret)	
Misløkket	= 0 (kan ikke gennemføre øvelsen, ingen opretholdelse, slet intet forsøg)	2
Figurkonstruktion tegning		
4. Prøv at tegne denne figur præcis, som den ser ud. (Hvis personen tegner på bagsiden) (Ja = 1).		
Scoring		
(1) Har personen tegnet figuren baseret op en firkant?		1
(2) Er alle interne linier med i personens tegning?		1
(3) Er alle eksterne linier med i personens tegning?		1
		3

UTBILDNING OM RUDAS

Utbildningspaket:

Personcentrerad utredning

RUDAS-S

Utredning genom tolk

Nationella certifierade RUDAS-S utbildare

Västernorrlands län (Örnsköldsvik), Västmanlands län (Västerås) , västra Götalands län (Göteborgs kommun), Östergötland (Motala)

TACK FÖR UPPMÄRKSAMHETEN!

